

Przedmowa

Aleksander Gieysztor (1916–1999) chętnie zagłębiał się w wiadomości o poprzednikach w uprawianiu historii – historia historiografii była dziedziną stale przez niego uprawianą. Kiedy zastanawiamy się, jakie były tego przyczyny, dlaczego interesowały go drogi kariery i kierunki badań poprzedników, to dochodzimy do wniosku, że najważniejsza była natury genealogicznej, ponieważ są oni – dawni i współcześni historycy – naszymi intelektualnymi przodkami jako nauczyciele uniwersyteccy i autorzy naszych najbardziej inspirujących lektur.

Profesor interesował się wieloma wątkami i wieloma dziedzinami historii z różną intensywnością przez całe swoje życie, nie porzucał żadnego z nich, tylko dołączał nowe. Lubił dochodzić, jak i skąd inni historycy czerpali inspiracje, w jakim stopniu był to wpływ wykształcenia, mistrzów, środowiska naukowego, losów życiowych.

Wydaje się, że teraz, z oddalenia stułetniego od jego urodzin, a niemal dwudziestoletniego od śmierci, lepiej nawet niż za jego życia, widzimy różnorodność pasji badawczych Profesora i wpływ, jaki wywierał na nas – sobie współczesnych, młodszych od niego o lat kilkanaście, o pokolenie lub dwa.

Pierwszy impuls do powstania tej książki wyszedł od profesora Zdzisława Najdera, który w Aleksandrze Gieysztorze zobaczył owoc doskonałej Drugiej Rzeczypospolitej. Kiedy przedstawiłam ideę stworzenia książki o Aleksandrze Gieysztorze moim kolegom seminaryjnym, jasne się stało, że powstanie publikacja nie tylko wielowątkowa, ale i zróżnicowana w formie. Książka, którą oddajemy tym, którzy go znali osobiście i tym, którzy o nim tylko słyszeli lub czytali, składa się z czterech części. Pierwszą – stanowią studia poświęcone działalności Profesora, druga – najliczniejsza autorsko – to wspomnienia uczniów, a także tych, którzy uczniami w sensie formalnym nie byli, ale czuli się nimi przez wpływ, jaki na nich wywarł. Również ludzi, którzy osobiście poznali Aleksandra Gieyszтора i byli zafascynowani jego osobowością. Na trzecią składają się listy Profesora pisane do różnych adresatów, odnalezione przez Piotra

Węcowskiego – współredaktora tej książki – w różnych archiwach i przygotowane, w wyborze, do druku. Czwarta wreszcie część tego tomu to zdjęcia, na których jest uwieczniony sam bohater tej książki i ludzie, z którymi się stykał; fotografie listów i dokumentów jego dotyczących i z nim związanych. Wynika z tego, że trzy z czterech części tego wydawnictwa stanowią źródła do biografii Aleksandra Gieysztora i jego czasów, a pierwsza, na którą składają się artykuły, również zawiera wiele cytatów źródłowych. Mamy nadzieję, że książka ta będzie stanowiła ciekawą lekturę dla tych, którzy zechcą poznać tę wybitną indywidualność XX wieku.

Dziękujemy wszystkim, którzy przyczynili się do powstania tej publikacji. Przede wszystkim naszym Autorom. Wszystkim Kolegom, którzy wspierali nas w tworzeniu koncepcji książki i przypominali o różnych osobach, potencjalnych autorach, oraz wyszukiwali ich adresy. Dziękujemy Wnukom Profesora – Pani Joannie Gieysztor i Panu Tomaszowi Gieysztorowi – oraz jego Synowej – Pani Barbarze Gieysztor – za zaufanie i zgodę na publikację listów oraz udostępnienie zdjęć. Spadkobiercom Pana Profesora Gerarda Labudy, jak również Spadkobiercom Pani Profesor Brygidy Kürbis – za zgodę na druk listów Aleksandra Gieysztora, a także Spadkobiercom wszystkich innych adresatów listów Profesora.

Dziękujemy archiwom za udostępnienie listów Aleksandra Gieysztora do edycji i pomoc w kwerendzie, zwłaszcza Archiwum Polskiej Akademii Nauk w Warszawie oraz jego oddziałom w Krakowie i Poznaniu; Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie, w którym znajduje się spuścizna po profesorze Gerardzie Labudzie; a także Archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego; Biblioteczki Jagiellońskiej, Biblioteczki PAU/PAN w Krakowie, Muzeum im. Przytkowskich w Jędrzejowie, Oddziałowi Zbiorów Specjalnych Biblioteki UMK w Toruniu, klasztorowi OO. Benedyktynów w Tyńcu, Gabinetowi Genealogiczno-Heraldycznemu Zamku Królewskiego w Warszawie. Dziękujemy również Archiwum PAN, Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego i Muzeum Uniwersytetu Warszawskiego oraz Zamkowi Królewskiemu w Warszawie za udostępnienie zdjęć.

Dziękujemy naszym sponsorom, bez których wkładu finansowego książka nie mogłaby zostać opublikowana, a mianowicie Panu Rektorowi Uniwersytetu Warszawskiego, Panu Dyrektorowi Instytutu Historycznego UW, Zarządowi Towarzystwa Miłośników Historii w Warszawie, Zarządowi Głównemu Polskiego Towarzystwa Heraldycznego i Panu Profesorowi Zdzisławowi Najderowi.

Dziękujemy wreszcie – *last but not least* – Paniom Redaktorkom z Działu Nauk Historycznych Wydawnictw Uniwersytetu Warszawskiego za ich szczególne staranie o najlepszą formę tej jubileuszowej publikacji.

Maria Koczerska
Piotr Węcowski